

Uddrag af Dittes livshistorie: Vi er i slutningen af 1960'erne, hvor Ditte er otte år, og hendes forældre er gået fra hinanden. Gennem nogle måneder har hun og hendes mor boet hos familiemedlemmer i den anden ende af landet, men nu er de kommet til moster Oda, der har tilbudt dem et kammer i sit hus i byen.

Moster Odas hus

Moster Oda var en høj, kraftig dame i modsætning til min lille, spinkle mor. Hun var min mors storesøster, og hun talte meget og vældig højt. Hun virkede lidt skræmmende på mig. Mindede mig om ulven forklædt som bedstemor i Rødhætte. Hun havde nogle uhyggeligt store øjne bag sine tykke brilleglas. Men da jeg var på den alder, havde jeg også en ret god fantasi.

I hvert fald havde hun tilbudt os et lille kammer i sit hus, og her skulle vi så bo indtil videre. Jeg husker de to mahognisenge, der akkurat var plads til i rummet, og de tunge dyner med duftende, kridhvidt linned. Som det første lagde min mor et særligt 'tisselagen' på, for selvom jeg var otte år, gik det stadig galt mange nætter. Jeg var så flov over det tisselagen, men selvfølgelig endnu mere bange for at komme til at ødelægge madrassen.

Alt var rent og fint hos moster Oda. Der var mahognimøbler overalt, som man skulle passe på ikke at sætte fingrene på. Så var moster der med støvekluden med det samme. Hun skurrede og skrubbete – og prøvede at lære mig det samme. "Det er knofedt, der skal til, og det kan du lige så godt få lært først som sidst," sagde hun, når jeg skulle gøre hendes badeværelse rent. Jeg kan huske følelsen af, at jeg hellere måtte gøre mig fortjent til at bo der, og den samme følelse havde min mor sikkert.

Min mor var en kvinde, der ikke brød sig om at ”skyldte nogen noget”, som hun sagde, men i denne situation måtte hun tage imod den hjælp, hun kunne få. Jeg kan forestille mig, det må have været ydmygende for hende ikke at kunne betale for hverken kost eller logi.

Der var en del andre mennesker, der kom og gik i huset. Især mine voksne fætre, to ungarke, der hver dag kom for at få deres frokost og få strøget deres skjorter. Moster Oda vartede dem op og beklagede sig over dem, så snart de var ude ad døren igen.

Jeg husker min mor sidde sammen med hende ved køkkenbordet om eftermiddagen. De røg og drak kaffe, mens de delte deres skuffelser over livet. Moster Odas tema var især voksne, forkælede børn, der tog hende for givet. Jeg sad tit musestille ved bordet og lyttede, og det virkede, som om de ikke rigtigt lagde mærke til, at jeg var der.

En gang imellem blev der sagt nogle mindre pæne ting om min far – og ikke altid helt rigtige. Det undrede mig meget, når det kom fra min mor. Var der noget, hun havde lært mig, var det, at man aldrig måtte lyve. Jeg måtte somme tider næsten bide tungen af mig selv for ikke at blande mig. ”Jamen, det var jo ikke det, han sagde dengang, mor,” havde jeg lyst til at sige, men gjorde det selvfølgelig ikke ...

Jeg kunne ikke få det til at hænge sammen. Hvordan kunne det passe, at min mor, der hadede løgne, selv kunne lyve? Var det mig, der helt havde misforstået noget? Eller var voksne mennesker bare helt igennem mystiske.

Der var to ting, der betød meget for min mor: At jeg aldrig løj, og at jeg var beskeden og høflig i enhver situation. Især når jeg var gæst. Hun skulle kunne være mig bekendt. Det med høfligheden var

somme tider svært ved aftenmaden. Moster Odas madkunst faldt ikke i min smag. Det værste var, når der blev serveret grisehaler med brunkål, gule ærter eller blodpølse. Jeg tror faktisk, min mor havde ondt af mig, men alligevel herskede der ingen tvivl om, at det måtte ned. Bid for bid. Ellers ville moster Oda blive fornærmet. Ikke nok med, at det skulle spises. Det forventedes også, at man efter hvert måltid sagde: "Det smagte vel nok dejligt".

Det var et stort dilemma for mig, hvad der var værst: Den løgn, det ville være at sige, det smagte dejligt – eller det uhøflige i at lade være.

Jeg husker mine dage i moster Odas hus som lange og ret ensomme. Jeg følte mig bestemt ikke velkommen, og hun benyttede da også enhver lejlighed til at lade mig vide, at jeg kun var tålt. Hun var ikke sådan over for min mor – hende havde hun vist et svagt punkt over for. Men mig kunne hun ikke lide, uanset hvor grundigt jeg skurrede håndvasken på badeværelset.

"Der er nogle, der *skal* være her, og andre, der *kan* være her," sagde hun en aften til mig. Da havde jeg sammen med to af hendes børnebørn forgrebet mig på noget chokolade i køkkenet. Jeg følte det dybt uretfærdigt, for det var de andre børn, der havde opmuntret til chokoladetyveriet, men kun mig, der indkasserede skideballen. Det var mere den måde, hun kiggede på mig på, mens hun skældte ud. Som om jeg var et forfærdeligt barn, hun bare ville have ud af sit hus.

Fra da af var jeg helt færdig med at prøve på at gøre mig fortjent til moster Odas sympati. Jeg tog nu min egen hævn over hende, når jeg kunne komme til det. Og stillede ikke længere spørgsmål ved, om små løgne i visse situationer var berettigede.

Da hun igen ville have mig til at handle ind, tog jeg godt nok imod pengene og gik hen til købmanden. Men pludselig var døren så tung,

at jeg ikke kunne få den op. Ergo måtte jeg gå hjem uden varer. "Desværre moster. Der er sket noget med købmandens dør, og jeg kan ikke få den op," sagde jeg uskyldigt. Moster Oda blev selvfølgelig irriteret, og hun gik mig på klingen for at få en forklaring. "Det kan også være mine arme, der er sket noget med," sagde jeg så. Jeg holdt fast, og hun måtte til sidst bide det i sig og sende en anden på indkøb.

Min mor kiggede på mig, og jeg kunne se på hende, at hun forstod. Selvom hun aldrig direkte spurgte mig, hvordan jeg havde det, så tror jeg, hun vidste det. I hvert fald i glimt. Hun var min allierede her, og det var hun faktisk i mange situationer siden. Trods alt var der altså noget, der vejede tungere hos min mor end høflighed. Eller også syntes hun, min opførsel var o.k., netop fordi der ikke kunne sættes en finger på min høflighed sådan udadtil ...

Jeg gjorde stadig rent, men når jeg blev bedt om at bruge klorin til noget, brugte jeg sulfo og omvendt. Somme tider med lidt uheldige resultater. Jeg lod, som om jeg pludselig ikke kunne finde ud af noget mere. Når moster Oda var ved at gå op i limningen over mig, prøvede min mor at glatte ud, og jeg sagde med min sødeste stemme: "Det er jeg ked af, moster, men jeg er jo heller ikke så stor endnu."

Hun glemte mig vist aldrig for det, moster Oda. Og jeg tilgav heller aldrig rigtigt hende, selvom jeg som voksen sagtens kan se, at hun bestemt også havde sine gode sider. Jeg mærkede bare ikke så meget til dem, da jeg var barn.

Jeg gik ikke i skole i flere måneder. Der var vel ingen myndigheder, der havde registreret, at min mor var flyttet med mig, og ingen skole, der savnede mig. Det var vist blevet meddelt den gamle skole, at jeg var på et langt ferieophold, og sandsynligvis havde min mor ikke overskud til at få meldt mig ind i en ny skole. Hver dag ledte

hun efter arbejde og bolig, husker jeg. Tog rundt til forskellige butikker og fabrikker. Der var jo meget arbejde at få dengang, men måske var det sværere for en enlig mor med syv års skolegang og begrænset erfaring. Det kan også være, hun var i tvivl, om vi skulle blive i byen, og derfor ville vente med at melde mig ind.

Mig gjorde det ikke noget, at jeg ikke gik i skole, tværtimod. De måneder, jeg havde nået at gå i 1.klasse i landsbyen, havde overbevist mig om, at det var det rene tidsspilde. Jeg kunne slet ikke se, hvad man skulle være der for. Det var virkelig en gåde for mig, og jeg tænkte på skolen som en anstalt, man skulle prøve at slippe hurtigst muligt ud af. Det eneste, jeg havde lyst til, var at tegne og at lege i skoven.

Så tiden i moster Odas hus bekom mig på den måde fint. Jeg måtte undvære skov og marker, men havde stort set min frihed til at gå på opdagelse i byen, og friheden voksede, da moster fandt ud af, at jeg var håbløs til at handle ind, gøre rent eller gøre mig nyttig på anden måde. Jeg kunne godt leve med, at hun ikke var vild med mig, når bare jeg kunne komme ud af huset og gå rundt på egen hånd. Det var noget, jeg kunne lide. Det og så at tegne, som jeg fik timevis til at gå med.

I de måneder, vi boede hos moster Oda, tror jeg ikke, at min mor drak. Jeg registrerede, at hun var 'sig selv', og så forbandt jeg dét med den kendsgerning, at hun var gået fra min far.

For de fleste børn føles det sikkert rædselsfuldt, at deres forældre skal skilles, men for mig var det en lettelse. Det bragte en ny ro i mit liv, selvom jeg som sagt ikke følte mig velkommen, hvor jeg var, og savnede både min far, mine søskende og vores gamle hus. Men jeg havde fået en mor, der ikke pludselig opførte sig underligt. Hun låste sig ikke inde på badeværelset i timevis, dinglede ikke rundt og sagde grimme ting med en snøvlende stemme – nu var hun den

'rigtige' mor. Og så tror jeg faktisk, at jeg helt glemte, hvordan hun kunne være, når hun var fuld.

Men jeg var stadig på tæerne for at lægge mærke til, hvordan hun havde det, hvordan hun så ud, og hvordan hun lugtede ud af munden. Lød hendes stemme mærkelig nu? Hvordan så hendes øjne ud? Var hun blevet ked af noget, jeg havde sagt? Selvom jeg vel ikke var så bevidst om alkoholproblemer som otteårig, kiggede jeg konstant efter tegn.

Det var en tid, hvor jeg kom tættere på min mor, end jeg før havde været og nogensinde skulle komme igen. Det var ikke, fordi vi snakkede så meget sammen, faktisk tror jeg ikke, hun nævnte alt det, der var sket i vores liv, med et eneste ord. Men der var alligevel stunder med en ny følelse af nærhed mellem hende og mig. En slags sammenhold.

Når vi krøb under dynerne om aftenen, læste hun højt for mig af en bog, der vist hed "Kristine". Det var selvfølgelig voksenlitteratur, men der åbnede sig en helt ny verden for mig. Litteratur ... En fantastisk ting. Selv havde jeg endnu ikke lært at læse. Jeg kunne ikke engang bogstaverne, og min mor opmuntrede mig heller ikke i den retning. Men hun læste for mig, aften efter aften, og jeg slugte ordene.

Hun lærte mig også at folde hænderne og bede en lille bøn: "Jeg er træt og går til ro, lukker mine øjne to. Fader se med kærlighed til mit ringe lege ned." Senere fandt jeg ud af, at det er et vers fra en salme, der ofte synges ved begravelser. Men det var nok det eneste, min mor kunne huske, og lige godt virkede det: Jeg bad til Gud, og det gav mig en dejlig tryghed. Tænk, at der sad en herre et sted og passede på os! Man kunne bede ham om alt, fortalte min mor. I landsbyskolen var der også blevet bedt og sunget en masse salmer, men det var ikke noget, jeg havde forstået noget af. Det eneste, jeg

havde bidt mærke i, var, at man blev hevet i øret, hvis man ikke stod stille.

Jeg bad blandt andet til, at mine forældre aldrig måtte finde sammen igen, og at jeg kunne holde op med at tisse i sengen om natten. Det kan jeg huske. Min bøn blev længere og længere for hver aften, der gik, for der var meget, jeg skulle huske at få med. Meget, jeg gerne ville have, at Gud skulle sørge for, og en lang remse af mennesker, han skulle passe på. Især min far og alle mine søskende, jeg pludselig ikke længere delte en hverdag med.

En vintermorgen gik jeg med min mor i hånden på vej til min nye skole. Så var det altså blevet tid. Vi gik og gik gennem tomme, mørke gader på vej til noget, jeg ikke havde spor lyst til. Det var frysende koldt, og min mor gik stærkt.

Det er en af de erindringer, der står meget klart for mig. Næsten som om det var i går. Ny skole, nye lærere og nye børn ventede. Og jeg kunne ikke engang bogstaverne. Det var begyndt at gå op for mig, at der måske var noget fornuftigt, man kunne bruge de bogstaver til, men jeg var alvorligt i tvivl, om jeg nogensinde ville få dem lært. I mine øjne lignede de bare krimskrams. Det skulle vise sig, at det ville blive lige så svært for mig, som jeg gik og var bange for denne morgen, men tilbage til det senere.

Vi kom forbi en bager, og duften af det nybagte brød strømmede ud. Min mor stoppede og spurgte, om jeg ville have noget. Jeg følte mig som et meget heldigt barn at have sådan en mor. Hun tænkte virkelig på mig. Jeg tog imod det lune brød og gik og gumlede på det, indtil vi var fremme ved skolen.